

Βενεζουέλα, ερχόμαστε!

του **Θάνου Τζήμερου**

Από τότε που οι αγορές σταμάτησαν να μας δανείζουν το 2009, ολόκληρο το πολιτικό σύστημα έχει εφεύρει ένα σωρό, άκυρους εννοιολογικώς και απατηλούς επικοινωνιακώς, όρους (χρόνια του μνημονίου, βιώσιμο χρέος, καθαρή έξοδος, επιστροφή στην κανονικότητα κ.λπ.) αποφεύγοντας ακόμα και να εκστομίσει τη λέξη, που προσδιορίζει το αν μια χώρα βρίσκεται σε κρίση ή όχι: **επιτόκιο**.

Από το 2011, φωνάζω προς όλες τις κατευθύνσεις και με όλους τους τόνους ότι το χρέος αυτό καθαυτό δεν συνιστά πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης ολόκληρου του κόσμου – όχι μόνο των αγορών – στο νεοελληνικό μόρφωμα.

Κι επειδή οι πολίτες αυτής της χώρας πάσχουν από βαθιά άγνοια στοιχειωδών εννοιών περί τα οικονομικά, επιτρέψτε μου να αναφερθώ επί τροχάδην στις βασικές διαφορές που έχει το επιτόκιο με το οποίο συναλλασσόμαστε εμείς ως άτομα από το επιτόκιο που αφορά στον κρατικό δανεισμό.

Θάνος Τζήμερος

Όταν ο πολίτης είναι καταθέτης, δηλαδή δανειστής μιας τράπεζας, έχει ως επιτόκιο αυτό που του δίνουν οι τράπεζες. Κάνει μια γύρα σε όλες και αποφασίζει τι τον συμφέρει περισσότερο. Δεν διαμορφώνει αυτός το επιτόκιο. Δεν λέει δηλαδή στην Χ τράπεζα: "Δεν σε κόβω για πολύ φερέγγυα. Με 1% δεν σου δανείζω τα χρήματά μου. Θέλω από 5% και πάνω για να ισοφαρίσω το ρίσκο." Το τραπεζικό επιτόκιο είναι δεδομένο. Take it or leave it.

Αντιθέτως, όταν οι πολίτες, είτε ατομικώς είτε υπό μορφή ομάδων (αμοιβαία κεφάλαια, ταμεία, Τράπεζες - αυτό που ονομάζουμε ΑΓΟΡΕΣ), δανείζουν σε κράτη, αυτοί διαμορφώνουν το επιτόκιο. Έτσι, το επιτόκιο αποτυπώνει κάθε στιγμή το πόσο φερέγγυα θεωρείται μια χώρα από τους δανειστές της σε όλον τον κόσμο. Δεν χαμπαριάζει από πολιτικές πιέσεις, δεν μπαίνει σε καμιά διαπραγμάτευση, δεν έχει ιδέα από πολιτικές συμπάθειες ή αντιπάθειες.

Για να το περιγράψω όσο πιο απλά μπορώ, αν η Ελλάδα βγει σήμερα στις αγορές εκδίδοντας 10ετές ομόλογο, θα αναγγείλει (μέσω των αναδόχων τραπεζών) στα διεθνή χρηματιστήρια: στις 7

Σεπτεμβρίου του 2028 θα δώσω 100 ευρώ σε όποιον μου φέρει αυτή την υπόσχεση (ομόλογο) που πουλάω σήμερα. Πόσα λεφτά δίνετε για να την αγοράσετε; Και οι υποψήφιοι αγοραστές κάνουν τις προτάσεις τους: εγώ την αγοράζω με 60 ευρώ λέει ο ένας, εγώ με 65 ευρώ λέει ο άλλος, εγώ με 70 ευρώ λέει ένας τρίτος πιο αισιόδοξος.

Αν το κράτος θέλει να βάλει στην τσέπη, ας πούμε, 2 δισ. ευρώ, αθροίζει τα ποσά των προσφορών από την καλύτερη προς τη χειρότερη. Αυτοί που αγόρασαν την υπόσχεση μπορούν από την επόμενη στιγμή να την πουλήσουν στα χρηματιστήρια όλου του κόσμου. Αν η παγκόσμια αγορά δει ότι η εικόνα της χώρας βελτιώνεται, το επιτόκιο μικραίνει. Αν ο κίνδυνος κλιμακώνεται, το επιτόκιο μεγαλώνει.

Το πόσο σημαντικό είναι το επιτόκιο και το πόσο ασήμαντο είναι το ύψος του χρέους μάς το δείχνει η περίπτωση της Ιαπωνίας. Η Ιαπωνία έχει ένα τερατώδες χρέος: περίπου 10 τρισεκατομμύρια δολάρια. Για την ακρίβεια, 9,94 τρισ. το 2017 δηλαδή 8,577 τρισ. ευρώ. 25 περίπου φορές μεγαλύτερο από το ελληνικό χρέος.

Είναι τεράστιο και ως ποσοστό του ΑΕΠ της: 253%! Όμως η Ιαπωνία δανείζεται με ένα από τα χαμηλότερα επιτόκια στον κόσμο, γύρω στο 0,1%. Γιατί; Διότι οι αγορές εμπιστεύονται την Ιαπωνία. Εμπιστεύονται την Οικονομία της, τα προϊόντα της, το πολιτικό της σύστημα, την κουλτούρα της, την εργατικότητα των κατοίκων της.

Και κάτι ακόμα: το μεγαλύτερο μέρος αυτού του χρέους είναι εσωτερικό. Άρα και οι ίδιοι οι Ιάπωνες εμπιστεύονται τη χώρα τους, δίνοντας το παράδειγμα στους ξένους. Κι όταν το κράτος πληρώσει ένα ομόλογο, τα λεφτά θα μείνουν μέσα στην Ιαπωνία και θα τροφοδοτήσουν την Οικονομία της. (Να ρωτήσω πόσοι πολιτικοί ή πόσοι "Ελληνάρες" αγόρασαν από το 2010 και μετά ελληνικά ομόλογα;)

Και πάμε στο πιο σημαντικό: τι ποσό χρειάζεται η Ιαπωνία για να πληρώσει τους ετήσιους τόκους της; 8,57 δισ. ευρώ. Τι ποσό θα χρειαστεί η Ελλάδα με το τρελό αισιόδοξο επιτόκιο του 4%; 13,8 δισ. ευρώ! (Το περισσότερο χρέος μας το κατέχουν σήμερα οι "θεσμοί". Όμως, καθώς κάθε χρόνο θα λήγουν ομόλογα, θα αναγκαστούμε να αντικαθιστούμε το φτηνό "ευρωπαϊκό" χρέος, με ακριβό, δανειζόμενοι από τις αγορές.)

Πόσα χρήματα θα χρειαζόταν για ετήσιους τόκους η Ελλάδα, αν είχε το επιτόκιο της Ιαπωνίας; 345 εκατομμύρια ευρώ, το μισό περίπου ποσό από εκείνο με το οποίο επιδοτεί κάθε χρόνο το ταμείο των συνταξιούχων της ΔΕΗ!

Η Ελλάδα ουδέποτε έπεισε τις αγορές ότι είναι μια ασφαλής χώρα. Όταν μπήκαμε στο ευρώ το μεσοσταθμικό επιτόκιο του ελληνικού χρέους ήταν 7,1%. Και τότε το πολιτικό σύστημα δεν μιλούσε για το επιτόκιο. Με τι μούτρα; Είχαμε ένα από τα υψηλότερα στον κόσμο. Το 2000 πληρώσαμε για τόκους 10,1 δισ. όταν το χρέος μας ήταν "μόνο" 148 δισ. Η ευρωζώνη ήταν αυτή που μας επέτρεψε να δανειζόμαστε φτηνότερα. Σκεφτόταν ο άλλος: "Μπήκε στο κλαμπ των ισχυρών η Ελλάδα, κάπως θα συμμαζευτεί.". Αλλά έναν φόβο τον είχε.

Το 2009, πριν την έναρξη της κρίσης το μεσοσταθμικό επιτόκιο του χρέους μας ήταν 4,8%. Χαμηλό είναι σήμερα, μετά από 9 χρόνια χρεοκοπίας και μάλιστα από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη: 1,5%! Γιατί; Διότι το μεγαλύτερο μέρος του χρέους μας το ανακύκλωσαν οι εταίροι με επιτόκια ακόμα και κάτω από τη μονάδα! Όχι επειδή είμαστε φερέγγυοι. Αλλά επειδή είμαστε εταίροι.

Τώρα όμως αυτά τελείωσαν. Οι δανειστές βγήκαν από το μνημόνιο, όχι εμείς. Απηύδησαν. Όλα τα χρόνια των μνημονίων εμείς κάναμε πως εφαρμόζαμε μεταρρυθμίσεις κι εκείνοι έκαναν ότι μας πίστευαν. Ναι, είχαν πολλά σημαντικά θέματα στην Ευρώπη να χειριστούν και δεν ρίσκαραν τη χρεοκοπία της Ελλάδας.

Ο εκβιασμός μας "θα αυτοκτονήσω, αλλά θα σε πιτσιλίσω με αίματα και θα σου λερώσω το κοστούμι" όντως λειτούργησε. Δεν μάς άφησαν να αυτοκτονήσουμε. Αλλά, νισάφι. Και φεύγοντας, μάς έδωσαν κι ένα κομπόδεμα – "σιχτίρ πιλάφι" 24 δισ. για να πληρώσουμε τοκοχρεολύσια μέχρι το 2022. Μετά, παλληκάρια, βγάλτε τα πέρα μόνοι σας!

Όταν, λοιπόν, η γιαγιά Ρόουζ στην Οκλαχόμα πάει στην Τράπεζά της, ο υπάλληλος θα της πει: επειδή το καταθετικό επιτόκιο που σας δίνει η Τράπεζα είναι μικρό, αν θέλετε μεγαλύτερη απόδοση, μπορείτε να αγοράσετε ομόλογα της Ελλάδας, της Αιγύπτου, του Πακιστάν, της Τουρκίας κ.λπ. που δίνουν μεγαλύτερο τόκο.

Και αναλύοντας κάθε περίπτωση, για την Ελλάδα θα της πει: "έχει μεγάλο χρέος, δεν έχει ισχυρή οικονομία, υπάρχει δηλαδή περίπτωση να χάσετε τα λεφτά σας, αλλά επειδή ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μάλλον οι άλλοι εταίροι για να διασώσουν το κύρος της Ένωσης δεν θα την αφήσουν να χρεοκοπήσει.

Άρα με το 4,6% που σας δίνει αυτή τη στιγμή το 10ετές ελληνικό ομόλογο, ίσως συμφέρει. Αλλά και πάλι δεν μπορούμε να αποκλείσουμε την πιθανότητα της χρεοκοπίας. Σκεφθείτε το και αποφασίστε."

Μας ενδιαφέρουν αυτά που θα σκεφτεί η γιαγιά Ρόουζ στην Οκλαχόμα γιατί είναι αυτά που σκέφτονται οι πάντες – εκτός από μας – για το ελληνικό χρέος, σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Πρέπει επιτέλους να το συνειδητοποιήσουμε: ο μόνος λόγος για τον οποίο τα ελληνικά ομόλογα πουλιούνται ακόμα στα χρηματιστήρια και όχι στο Μοναστηράκι είναι το ότι είμαστε μέλος της Ε.Ε.

Δεν υπάρχει ούτε μία –επαναλαμβάνω: ούτε μία – τεχνική ανάλυση των οικονομικών προοπτικών της χώρας, που να δίνει έστω και μία πιθανότητα σ' αυτό το εφιαλτικό οθωμανοσοβιετικό μόρφωμα που υποδύεται το κράτος να βγει από την κρίση με δικές του δυνάμεις.

Και οι εκλογές πλησιάζουν. Τι θα κάνει το σύνολο του πολιτικού συστήματος; Αυτό που ήξερε πάντα: θα υπόσχεται και θα μοιράζει αυξήσεις, επιδόματα, κοινωνικά μερίσματα και προσλήψεις στο Δημόσιο, χρησιμοποιώντας το κράτος ως κομματικό εργαλείο και τους φόρους μας ως λάφυρο. Δίνει "κοινωνικό μερίσμα" ο Τσίπρας; Τάζει "εγγυημένο εισόδημα" ο Κυριάκος. Καθησυχάζει ο Τσίπρας τους ΔΥ ότι δεν θα απολυθεί κανένας; Το ίδιο και ο Κυριάκος. Έχει την ΕΡΤ στα όπα-ώπα ο Τσίπρας; Τους χαϊδεύει κι ο Κυριάκος. Δεν λέει κουβέντα για τη βόμβα του ασφαλιστικού ο Τσίπρας; Τιμουδιά κι ο Κυριάκος.

Δεν χρειάζεσαι "κληρονομικό χάρισμα" για να μαντέψεις ότι μέχρι τις 3πλές εκλογές του 2019 τα δύο κόμματα "εξουσίας" θα κάνουν διαγωνισμό λαϊκισμού και παροχολογίας. Ότι θα συνεχίζουν τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων να δίνουν οδηγίες για το "πώς θα βγείτε στη σύνταξη στα 52 με πλασματικά χρόνια", ότι θα συνεχίζουν τα μέλη της κρατικής νομενκλατούρας να εισπράττουν συντάξεις πάνω από 4.000 ευρώ τον μήνα κι ότι θα συνεχίζει η φορολογία να εξοντώνει κάθε παραγωγικό κύτταρο.

Αντί λοιπόν οι αγορές να βλέπουν ότι μάθαμε από τα λάθη μας και διορθωθήκαμε, θα βλέπουν ότι τα επαναλαμβάνουμε με νέον οίστρο και υποσχόμαστε να τα μεγεθύνουμε. Τι λες, λοιπόν, να συμβεί με το επιτόκιο;

Οι επενδυτές, υποψιασμένοι πια για τους κινδύνους, έχοντας την τραυματική εμπειρία του PSI, ξέροντας ότι τα ελληνικά ομόλογα εξακολουθούν να θεωρούνται "σκουπίδια", βλέποντας ότι είμαστε πάτος σε ένα σωρό δείκτες (οικονομική ελευθερία, γραφειοκρατία, τραπεζικό σύστημα, απονομή δικαιοσύνης, διαφάνεια, καινοτομίες κ.λπ.) και συνεχίζουμε το ίδιο βιολί, θα ανεβάζουν όλο και περισσότερο το επιτόκιο δανεισμού.

Φυσικά δεν θα περιμένουν το 2022 που θα ξεμείνουμε από ρευστό, καθώς το ότι θα ξεμείνουμε το ξέρουν από τώρα! Δυστυχώς, ξέρουν κι άλλα: ότι το 2022 λήγει η 10ετής αναβολή τόκων του δανείου του EFSF. Πράγμα που σημαίνει ότι ο λόγος τόκων/ΑΕΠ σε ταμειακή βάση εκτοξεύεται. Το μεσοσταθμικό επιτόκιο θα ξεπεράσει το 4%, δηλαδή θα χρειαζόμαστε γύρω στο 7% του ΑΕΠ - 13 δισ. ευρώ μόνο για τόκους! 5 ΕΝΦΙΑ! Και δεν θα υπάρχουν θεσμοί να διαπραγματευτείς τίποτε!

Ή τα σκας στις αγορές ή χρεοκοπείς. Για να μην μας συμβεί αυτό θα πρέπει από σήμερα να τρέχουμε με ανάπτυξη τουλάχιστον 4% τον χρόνο. Μπορούμε να το πετύχουμε με κρατιστές (κόκκινους, μπλε ή πράσινους) στην εξουσία; Με υπερφορολόγηση; Με 16% του ΑΕΠ σε συντάξεις; Ούτε σε σενάριο του Χόλιγουντ!

Άρα, μέχρι τέλος του χρόνου, το επιτόκιο του 10ετούς θα έχει βάλει πλώρη για διψήφιο νούμερο, εν όψει και της πολυεκλογικής χρονιάς που είναι το 2019 και των αναταράξεων που φέρνουν πάντα οι εκλογές σε τριτοκοσμικές οικονομίες, σαν τη δική μας. Και θα επαναληφθεί, δέκα χρόνια μετά, το σενάριο του 2009 – 2010 με όλες τις παραμέτρους δραματικά επιδεινωμένες και χωρίς το δίχτυ προστασίας των εταίρων.

Στην κρίση μπήκαμε μόλις τώρα. Αυτά που θα ζήσουμε θα κάνουν τα "χρόνια των μνημονίων" να μας φαίνονται σαν χαρούμενη, ανοιξιιάτικη σχολική εκδρομή. Βενεζουέλα, ερχόμαστε! Και δεν έχουμε ούτε τα πετρέλαιά σου.

Υ.Γ. Μα είναι όλα τόσο μαύρα; Δεν υπάρχει καμιά ελπίδα; Υπάρχει. Η Εσθονία το 1991 ήταν σε τρισχειρότερη κατάσταση από μας. Οι πολίτες στεκόταν ώρες στην ουρά με το δελτίο για λίγο ψωμί. Κατάλαβαν όμως ότι ο ένοχος ήταν ο σοσιαλιστικός γραφειοκρατικός κρατισμός και ψήφισαν φιλελεύθερους. Σε έξι μήνες το κλίμα είχε αναστραφεί και σε δύο χρόνια η χώρα κάλπαξε. Το ΑΕΠ εκτοξεύτηκε, οι πολίτες πλούτισαν, το κράτος στάθηκε γερά στα πόδια του. Την χώρα δεν την σώζουν οι ηγέτες. Την σώζουν οι πολίτες της.

**Ο κ. Θάνος Τζήμερος είναι πρόεδρος του κόμματος "Δημιουργία, ξανά!" και περιφερειακός σύμβουλος Αττικής*

07.09.2018

Πηγή: www.capital.gr/